

Julkaisun tiedot: Katsarov, Johannes (2020). *Social-Emotional Competences: Training Needs of Career Practitioners*. Aerdenhout: NICE Foundation.

Katsarov, Johannes (2020). Sosio-emotionaalinen osaaminen: Uraohjaajien koulutustarpeet. Aerdenhout: NICE Foundation.

Tämä STRENGTH-hankkeen (2019-1-RO01-KA202-063198) julkaisu on rahoitettu Euroopan komission Erasmus+-ohjelman tuella. Euroopan komissio ei ole vastuussa siitä, miten tässä julkaisussa olevia tietoja käytetään, tämä julkaisu heijastaa vain tekijänsä näkemyksiä.

Sosio-emotionaalinen osaaminen: Uraohjaajien koulutustarpeet (Johannes Katsarov) on lisensoitu CC BY-SA 4.0 -lisenssillä. Voit tarkastella kopiota tästä lisenssistä osoitteessa <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>

Julkaisija:

NICE Foundation

Burg Bas Backerhof 20

2111TD Aerdenhout

Alankomaat

Ulkoasu: João Constâncio (União das Freguesias de Gondomar Valbom e Jovim)

Eettinen ennakoarviointi: NICE Foundationin eettisen toimikunnan hyväksymä

Käännös: Soili Rinne & Antti Viiman (Hämeen ammattikorkeakoulu)

Kiitokset

Seuraavat STRENGTH-hankkeen toimijat ovat tukeneet tutkimuksen suunnittelua, kääntäneet kyselyä eri kielille ja tukeneet tiedonkeruuta:

Lea Ferrari (NICE Foundation), Marcela Claudia Călineci, Ana Maria Oancea, & Luminita Mitrofan (CMBRAE), Speranța Țibu, Angela Andrei, & Alina Crăciunescu (Centrul National

de Politici si Evaluare in Educatie), Soili Rinne, & Antti Viiman (Hämeen ammattikorkeakoulu), Mary Tountopoulou, Varvara Pantidou, Dimitrios Adam, & Fotini Vlachaki (ISON Psychometrica), Teresa Maltese, Monica Miglionico, & Maria Santarcangelo (Studio Risorse), João Constâncio, Catarina Madureira, & Sofia Rego (União das Freguesias de Gondomar Valbom e Jovim), Peter C. Weber, Rebeca Garcia Murias, & Gundula-Gwenn Hiller (University of Applied Labor Studies, Mannheim).

Haluamme henkilökohtaisesti kiittää seuraavia 68:aa uraohjauksen ammattilaista osallistumisestaan kohderyhmähaastatteluihin:

Riitta Ahokas, Magda Anghel, Diana Aprodu, Anastasios Asvestas, Nicola Barbaro, Paraskevi Basioti, Petra Bedda, Diamanta Bulai, Elena Buneru, Andreea Ioana Ciocâlțeu, Catarina Cunha, Rino Finamore, Arnaldo Fernandes, Valentina Gafița, Marirosa Gioia, Raffaele Gioioso, Cristina Iuliana Harap, Camelia Ion, Celina Ivan, Claudia Ana Jarnea, Marjo Juutinen, Angeliki Kakaroglou, Marko Kallionpää, Olga Kapernarakou, Athanasia Karagiannaki, Anna-Maria Kieferle, Heiner Kottmann, Stella Koutri, Seija Leppänen, Eugenia Maria, Luminița Doina Mitrofan, Angela Molinari, Violeta-Luminita Musunoiu-Hoton, Marika Nieminen, Florina Opincariu, Geanina Oprea-Postolache, Maria Pavelescu, Fani Passia, Andre Pinto, Elena Pop, Marlene Ribeiro, Ana Patricia Rocha, Maria Roústa, Maria Rossi, Ioana Sandru, Vasiliki Sarantopoulou, Sarah Schneiderlein, Zelia Silva, Jolanda Silvestro, Sabine Simon, Maria Annunziata Simonetti, Ionela Stan, Irina Subredu, Alina Mihaela Suciuc, Susanna Syld, Sofia Tampouri, Vania Teixeira, Goreti Teixeira, Ana Torres, Alina Minodora Toth, Ismo Turve, Lauri Värri, Ruxandra Vasilescu, Cristina Vasiloiu, Maria Rosaria Viggiano, Eleni Vlachogianni, Minna Yliniemi, sekä Valeria Zampagni.

Lisäksi haluamme kiittää useita projektimme ulkopuolisia organisaatioita ja yksilöitä, jotka edistivät kyselymme toteuttamista:

The Euroguidance network, Cynthia Harrison Villalba - CEDEFOP CareersNet, Barbara Knickrehm ja Rainer Thiel - German guidance counsellor association dvb, the European Doctoral Programme in Career Guidance and Counselling (ECADOC), Paolo Cardoso, Jonas Masdonati ja Guðbjörg Vilhjálmsdóttir - European Society for Vocational Designing and Career Counseling (ESVDC), the GIZ Career Guidance Community of Practice, the IAAP Counseling Division, Paul King - Irish National Centre for Guidance in Education (NCGE), Barbara Lampe ja Karen Schober - German national guidance forum nfb, Isabelle Zuppiger, Monika Wenk ja Sandra Thüring - profunda suisse, Scott Solberg, Lea Ferrari ja Chong Park - international Social Emotional Learning & Career Development Project, Åsa Sundelin (Stockholm University), Emma Bolger (University of West Scotland), sekä Georgia Kelly-Bakker (Career Development Association of Australia)

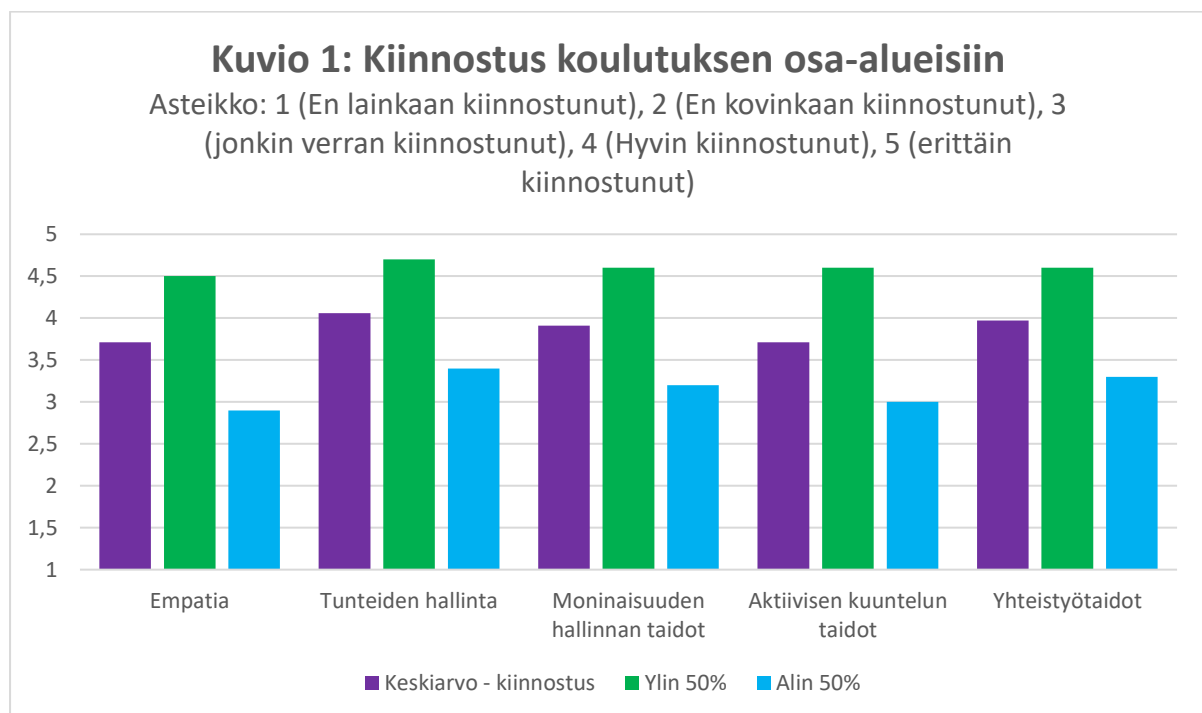
Yhteenveto

Tässä raportissa esitetään yhteenveto monimenetelmällisesti toteutetuista tutkimuksista, jotka on tehty osana STRENGTH-hanketta. Tutkimus toteutettiin vuoden 2020 aikana ja siinä keskityttiin ensisijaisesti hankkeen kuuteen kumppanimaahan: Suomeen, Saksaan, Kreikkaan, Italiaan, Portugaliin ja Romaniaan.

Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin kaikissa kumppanimaissa fokusryhmähaastattelut (ura)ohjauksen ammattilaisille. Näissä etähaastatteluissa osallistujat jakoivat yhteensä 50 sosio-emotionaalisesti haastavaa tilannetta (kriittiset tapaukset) omiin

kokemuksiinsa pohjautuen. Näistä 15 tilannetta tutkittiin yksityiskohtaisemmin, osana fokusryhmähaastatteluja. Fokusryhmähaastattelujen osallistujat pitivät kutakin kriittistä tapaista suhteellisen haastavana ja yleisenä. He kokivat hankalaksi antaa suosituksia siitä, miten tällaisissa tilanteissa tulisi toimia ammattimaisesti. Kriittisiä tapauksia voidaan hyödyntää (ura)ohjauksen ammattilaisten tarvitsemien sosio-emotionaalisten taitojen selvittämiseen, kouluttamiseen ja arvioimiseen.

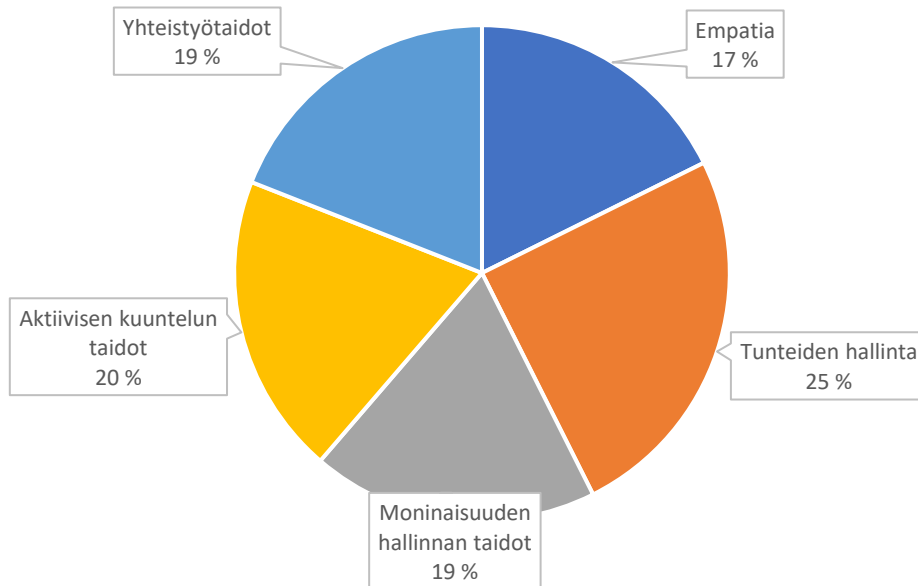
Tutkimuksen toisessa vaiheessa toteutettiin kansainvälinen kyselytutkimus (ura)ohjauksen ammattilaisten tarvitsemasta sosio-emotionaalisesta osaamisesta. Tutkimus tehtiin samanaikaisesti englannin, suomen, saksan, kreikan, italian, portugalil ja romanian kielillä. Tutkimus sisälsi useita toimenpiteitä, joilla pyrittiin vähentämään vinoutunutta vastauskäyttäytymistä. Yhteensä 477 (ura)ohjauksen ammattilaista 27 maasta osallistui kyselyyn, jonka voidaan katsoa olevan riittävä määrä yleisten johtopäätösten tekemiseksi. Suuresta osallistujamäärästä huolimatta kyselyn tuloksia ei tule yleistää koskemaan kaikkia kumppanimaiden (ura)ohjauksen ammattilaisia.

Tutkimuksen keskeisin havainto on se, että vastaajat olivat keskimäärin "erittäin kiinnostuneita" kaikista ehdotetuista viidestä sosio-emotionaalisen osaamisen koulutuksen osa-alueesta (keskiarvo = 3,9, keskihajonta = 0,8). Kiinnostuneimmat vastaajat (ylin 50%) olivat jopa keskimäärin "erittäin kiinnostuneita", kun taas vähemmän kiinnostuneiden vastaajien keskiarvo (alin 50%) oli keskimäärin "jonkin verran kiinnostunut" (kts. kuvio 1). Kaiken kaikkiaan suurin kiinnostus oli tunteiden hallintaan ja yhteistyötaitoihin liittyvää koulutusta kohtaan. Kiinnostus muihin kolmeen osa-alueeseen ei kuitenkaan ollut edellä kuvattua merkittävästi pienempi.

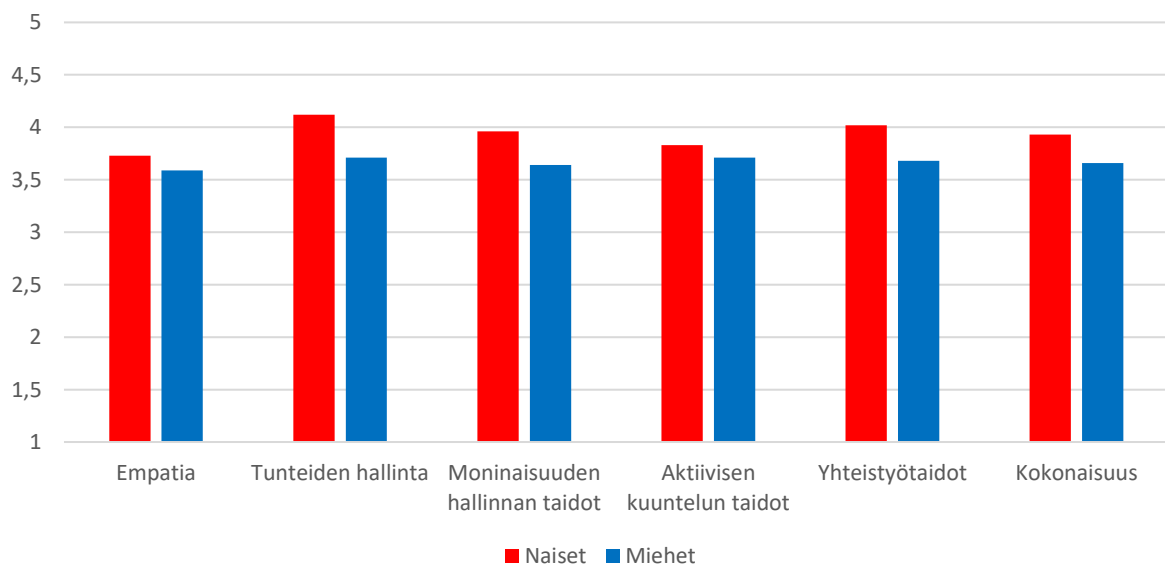
Kaikki viisi osa-aluetta tunnistettiin suhteellisen usein (kts. kuvio 2), kun pyydettiin tunnistamaan kaksi tärkeintä koulutustarvetta (ura)ohjauksen ammattilaisille (edellä mainituista viidestä osa-alueesta). Ainoastaan yksi osa-alue, tunteiden hallinta, nimettiin hieman useammin kuin muut. Näiden havaintojen perusteella voimme todeta, että STRENGTH-hankkeessa on tärkeää kehittää ja levittää innovatiivisia koulutusmoduuleja kaikille viidelle sosio-emotionaalisen osaamisen osa-alueelle. Tunteiden hallintaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota, mutta myös muut osa-alueet näyttävät tärkeitä.

Kuvio 2: Osa-alueet, jotka nimettiin toisena kahdesta tärkeimmästä koulutustarpeesta

Odottamaton havainto oli, että naispuoliset (ura)ohjauksen ammattilaiset osoittivat suurempaa kiinnostusta sosio-emotionaalisen osaamisen kehittämiseen, kuin miespuoliset (kts. kuvio 3). Tämä ero liittyi pääasiassa kolmeen osaamisen osa-alueeseen, nimittäin tunteiden hallintaan, moninaisuuden hallintaan ja yhteistyötaitoihin. Tämä havainto merkitsee todennäköisesti sitä, että naispuoliset ohjauksen ammattilaiset kohtaavat toisinaan kunnioituksen puutetta työtehtävissään, esimerkiksi sovinnistiset asiakkaat, jolle miespuoliset eivät altistu. Kun otetaan huomioon, että suurin osa uraohjauksen työvoimasta koostuu naisista, tulisi sosio-emotionaalisen osaamisen kehittämiseen liittyvässä koulutuksessa sen vuoksi keskittyä nimenomaan rakentaviin tapoihin luoda omaa auktoriteettia naispuolisena ammattilaisena.

Kuvio 3. Sukupuolierot - kiinnostus koulutukseen

Lisäksi havaitsimme erilaisia maakohtaisia eroja koulutukseen liittyvässä kiinnostuksessa ja koulutuksellisissa tarpeissa. Eroavaisuuksia ilmeni myös siinä, miten vastaajat kokivat kyselyssä esitellyt kuusi kriittistä tapahtumaa. Yleisesti ottaen vaikuttaa siltä, että nykyiset koulutusohjelmat eri puolilla Eurooppaa käsittelevät (erilaisia) sosio-motionaalisia taitoja. Sen vuoksi suosittelemme hyödyntämään innovatiivisia koulutusmoduuleita, joita kehitetään osana STRENGTH-hanketta ja ne tulisi mukauttaa paikallisten koulutustarpeiden mukaan.

Maakohtaiset havainnot

Tässä tutkimusraportin osiossa tarkastellaan maakohtaisia havaintoja STRENGTH-hankkeen kumppanimaista: Suomesta, Saksasta, Kreikasta, Italiasta, Portugalista ja Romaniasta. Emme tässä raportissa käsittele havaintoja Irlannista ja Sveitsistä, sillä hankkeen toimijoissa ei ole jäseniä näistä maista.

Suomi: Suomalaiset vastaajat ilmaisivat merkittävästi vähäisempää tarvetta tunteiden hallinnan koulutukseen kuin muiden maiden vastaajat, vaikkakaan heidän henkilökohtainen kiinnostuksensa tätä osa-aluetta kohtaan ei ollut merkittävästi pienempää kuin muissa maissa. Tätä selittää mahdollisesti se, että Suomessa on ollut tarjolla jo vuosikymmeniä esimerkiksi vertaismentorointia ja työnohjausta. Lisäksi Suomessa tiimi- ja parityöskentely on melko yleistä. Voidaankin ajatella, että ohjaajat ovat tottuneita jakamaan tietoa keskenään, mukaan lukien tunteita herättäneet tilanteet. Tunteisiin ja niiden hallintaan liittyvää osaamista käsitellään myös ohjausalan koulutuksissa ja valmennuksissa. Suomalaiset vastaajat pitivät erityisesti kahta kriittistä tapausta varsin epätavallisina. Nämä olivat "Agitaattori Ville (Phillip the Agitator)" ja "Marja, riitaisa äiti (Mary the Quarrelsome Mother)." Tämä johtunee siitä, että Suomessa (ura)ohjauksen ammattilaiset työskentelevät harvoin suurien ryhmien kanssa, kuten Villen skenaariossa, vaan keskittyvät työskentelemään yksilöiden kanssa tai pienissä tai keskikokoisissa ryhmissä.

Sähköisessä kyselyssä esitetyt tapauskuvaukset

Kansainvälisessä kyselytutkimuksessa esiteltiin 6 tapauskuvausta. Vastaajia pyydettiin vastaamaan seuraaviin väittämiin asteikolla 1 "täysin eri mieltä" – 7 "täysin samaa mieltä":

- Jokaisen uraohjauksen ja ohjauksen ammattilaisen pitäisi pystyä käsittelemään tämän kaltainen tilanne.
- Tämän tyyppiset tilanteet ovat harvinaisia uraohjauksessa ja ohjauksessa.
- Useilla uraohjauksen ja ohjauksen ammattilaisilla olisi haasteita toimia taitavasti tällaisessa tilanteessa.

1. Agitaattori Ville

Anna pitää tapahtumaa liittyen työnhaun käytänteisiin työvoimatoimistossa yli 100 henkilölle, jotka kaikki tulevat erilaisista koulutus- ja ammattitaustoista. Ville keskeyttää Annan jatkuvasti. Villellä tuntuu olevan mielipide kaikesta ja hän päätyy aina syyttämään hallitusta,

poliittista järjestelmää tai suuria kapitalistisia yrityksiä. Villen näennäisesti harmittomat kommentit aiheuttavat hyväksyviä ja vastustavia kommentteja ryhmän sisällä, johtaan pulinaan ja jatkokommentteihin. Annalla on vaikeuksia säilyttää tilaisuuden fokus ja kattaa koko sisältö aikataulun mukaisesti.

2. Emma, karkaileva nuori

Emma (adoptoitu 13-vuotias) käy 7. luokkaa. Emma on hyvin introvertti ja osoittaa merkkejä mahdollisesta masennuksesta. Viime aikoina hän on ollut toistuvasti pois koulusta ja karannut kotoa useasti. Hänen painonsa on noussut eikä hänellä ole oppimismotivaatiota. Hänen adoptioäitinsä ei hyväksy Emman kasvanutta vapaudentarvetta ja yrittää kontrolloida tytärtään. (Ura)ohjaustilanteessa Emman äiti keskeyttää jatkuvasti eikä halua tehdä yhteistyötä Emman ohjaajan, Maijan, kanssa.

3. Amir, epätoivoinen maahanmuuttaja

Amirin, nuoren insinöörin, on löydettävä työtä. Mikäli hän ei onnistu pian, viranomaiset määräävät hänet lähtemään maasta. Amir on yrittänyt löytää työtä kahden kuukauden ajan tuloksetta, minkä johdosta hän on tullut yhä epätoivoisemmaksi. Riikan ohjaustapaamisessa hän osoittaa vihaa, pettymystä ja luottamuspulaa työnantajia kohtaan, jotka eivät halua palkata maahanmuuttajia yrityksinsä. Hänestä tuntuu, että jokainen tässä maassa on vihamielinen ja ennakkoluuloinen häntä, maahanmuuttajaa, kohtaan.

4. Emma kärsii paniikkikohtauksista

Emma, 18-vuotias tyttö lukion viimeisellä luokalla, menestyy koulussa ja hänellä on erinomaiset arvosanat kaikissa oppiaineissa. Viimeisten kirjoitusten lähestyessä hän on kuitenkin hyvin hermostunut. Häntä pelottaa suulliset kokeet ja hän kärsii paniikkikohtauksista sekä painajaisista. Valitsemansa yliopiston alustavassa haastattelussa Emma kertoo Kimmolle, että hän ei osaa päättää tulevaisuudestaan, sillä hän voi nyt ajatella vain sitä, että hänen on kirjoitettava ylioppilaaksi parhain mahdollisin arvosanoin.

5. Timo ei kiinnostu mistään

Timo on erityisen tuen opiskelija. Opintojen suunnittelutapaamisessa, jossa on mukana Toni (ohjaaja), Timo ja hänen vanhempansa, Timo ei osoita mitään kiinnostusta koulutusta tai ammattia kohtaan. Mikään ei tunnu motivoivan häntä. Lisäksi on erittäin hankalaa tunnistaa Timon vahvuuksia. Timon vanhemmat ovat poissa tolaltaan. He alkavat näyttämään vihaansa ja turhautumistansa yhä avoimemmin. Tapaamisen lopussa isä keskeyttää Tonin vihaisesti ja käskee häntä viimeinkin ratkaisemaan ongelman.

6. Marja, riitaisa äiti

Laura, opiskelija, osallistuu uraohjausohjelmaan yhdessä äitinsä, Marjan, kanssa. Marja on talousanalyytikko, jolla on oma yritys. Hän tahtoo Lauran opiskelevan liiketaloutta, jotta Laura voisi ottaa yrityksen haltuunsa tulevaisuudessa. Kun Mikko, ohjaaja, ilmoittaa, että Laura ilmaisi urakiinnostuskyselyssä kiinnostuksen opettajan ammattia kohtaan, Marja hermostuu ja alkaa huutamaan Mikolle. Hän ilmoittaa, että urakysely on epäluotettava, sillä

hän tuntee tyttärensä paremmin kuin kukaan muu ja hän tietää parhaiten mikä sopii hänen tyttärelleen.